

Autor: Jordi Pujol
Palau de la Generalitat, 30 de Setembre de 2002

25è aniversari del restabliment de la Generalitat

Molt Honorable Senyor President, autoritats, senyores i senyors,

Crec que tots ens podem congratular per poder-nos aplegar avui aquí per fer aquesta commemoració. Tothom que ha pogut venir ho ha fet, iestic segur que amb un ànim, per una banda, joiós, i, per l'altra, amb aquest punt de nostàlgia que ens produeixen les coses que van passar fa vint-i-cinc anys, tot i que han estat bons.

Lamentem només que no hi hagi pogut assistir el president Suárez. La seva presència ens hauria honorat i ens hauria alegrat. Però no ha pogut venir.

El que avui estem commemorant, de fet, ve resumit en aquestes dues inscripcions que hi ha a dreta i esquerra de la taula. Abans se n'ha llegit un tros. Una diu: "El 17 d'abril de 1931 aquest Palau, seu de la Generalitat des del segle XV -la Generalitat és del segle XIV, però el Palau és del XV-, fins al dia 11 de setembre de 1714, va recuperar la seva condició sota la presidència de Francesc Macià. La va conservar fins al 26 de gener de 1939. Del 1939 al 1977 la Generalitat fou mantinguda a l'exili pels presidents Companys, Irla i Tarradellas". I aquí, la continuació -aquestes són dues inscripcions que es van posar precisament també amb l'acord i la participació del mateix president Tarradellas- diu: "Des del 7 d'agost de 1954 fins al 8 de maig del 1980 la Generalitat fou presidida pel Molt Honorable Senyor Josep Tarradellas. Amb el seu retorn de l'exili el 23 d'octubre de 1977 aquest Palau va recuperar la seva condició de seu de la Generalitat de Catalunya". Amb això ja veiem fins a quin punt la Generalitat va jugar durant segles un paper absolutament fonamental no només en el regiment de Catalunya, en el Govern de Catalunya, sinó també en el que podríem dir l'aglutinació, la consolidació, la corporatització, del que era un poder polític i del que era una identitat de país. Venia de lluny.

El president Tarradellas, una de les coses amb què va sorprendre la gent és quan va dir: "Jo sóc el 115 president de la Generalitat de Catalunya". Volia dir amb això -i s'ha dit abans per part d'altres persones- que nosaltres no som d'abans-d'ahir, ni som el resultat -com s'ha dit- d'una decisió administrativa o política, que es pren per tàctica, per electoralisme, o pel que sigui. No som això. "Jo, Josep Tarradellas sóc el 115 president de la Generalitat de Catalunya".

Espero que ningú fora de Catalunya s'ofendrà ni ho utilitzarà com a arma electoral si dic que ningú més, fora de Catalunya, a la resta de l'Estat, ho pot dir això. Només el president de la Generalitat va poder dir: "Jo sóc el 115 president

de Catalunya". I això és un fet important. I aquesta continuïtat, que era una de les obsessions del president Tarradellas, ha estat sempre una de les constants de la política catalana. Quan vàrem voler honorar els presidents de la crisi, de la transició, o dels moments més difícils de la Generalitat, el president Macià, el president Companys, el president Irla, el president Tarradellas... vàrem considerar que hi calia posar Berenguer de Cruïlles, el primer president de la Generalitat en el segle XIV. No som d'abans-d'ahir, ni el resultat d'un decret, ni d'unes eleccions. Som aquesta Generalitat, que ja va néixer aleshores per pacte i per representativitat. I aquesta continuïtat històrica l'hem volguda mantenir.

Vull fer notar una cosa. Dues vegades ha estat suprimida la Generalitat de Catalunya, i sempre per la força de les armes. I això també s'ha de tenir en compte: 1714, "por derecho de conquista". Són paraules que fa massa poc s'han repetit, per cert, no precisament parlant de la Generalitat, però que és un ressò que no només no és bonic, sinó que és greu que ningú no s'hagi enfrontat a la repetició de paraules així. "Por derecho de conquista" el 1714 - més exactament el 1716 pel que fa referència al Decret de Nova Planta, però de fet el 1714-. I també en el decret de quan les tropes franquistes van entrar a Lleida l'abril del 1938 per suprimir la Generalitat, hi ha també aquest mateix esperit de "conquista". Sempre la Generalitat ha estat suprimida per la violència.

El mèrit del president Tarradellas, a part d'altres, és que valorava una cosa que a Catalunya no sempre hem valorat prou; el sentit i la importància de les institucions. No sempre hi ha hagut idees prou clares en aquest sentit, potser perquè per falta d'hàbit en els últims segles no calíem prou que és molt important la llengua, i és molt important la cultura, i l'estructura social, i la política. Però allò que es diu les institucions i les constitucions -en el cas concret de Catalunya al començament del segle XVIII la Generalitat i les Constitucions de Catalunya-, i després ja, en ple segle XX, la Generalitat de Catalunya i l'Estatut del 32, que venia a ser un esbós de Constitució, això era important.

I el president Tarradellas, no pas l'únic, evidentment, perquè la reclamació de l'Estatut del 1932 ja era un clam general l'any 1977, en tot moment va considerar que -encara que fos fràgilment, aguantada per una mena de fil molt i molt prim, perquè era així- era important mantenir la continuïtat de la Institució. I vull recordar que la Generalitat és la Institució de Catalunya. Ho he de recordar a tothom dintre i fora de Catalunya: la principal i màxima Institució de Catalunya és la Generalitat. I només si ve el rei, o el president del Govern hi ha una prelatió d'altra gent. El Tribunal Constitucional també. Però si no, la Generalitat, en tots els sentits i a tots els efectes, és la Institució de Catalunya. N'hi ha moltes més, afortunadament. Malament aniria que hi hagués només una institució, perquè aleshores el que és l'equilibri, la solidesa, la base àmplia d'un país quedaria molt afectada.

Això va quedar clar amb tot el que va passar fa 25 anys, i en aquell procés de restabliment o de restauració, o reinstauració o de reinstal·lació, el que hi va haver és que es van obrir unes potencialitats importants. En aquell decret del 29 de setembre de 1977 hi havia un reconeixement, primer, de la personalitat històrica de Catalunya; segon, de la personalitat política de Catalunya, i tercer, del reconeixement del fet diferencial de Catalunya. Sí que podem dir que avui no totes aquelles potencialitats s'han realitzat. Avui no entraré en això. Comprenc molt bé que hi entri qui vulgui, però jo avui no hi entraré. Tot i que és una preocupació mirar si aquelles potencialitats s'han realitzat, s'han dut a terme, s'han completat d'una manera adequada o no, no hi entrarem, però és un debat que tenim sobre la taula.

Voldria també dir que quan ara fa vint-i-cinc anys va arribar el president Tarradellas -no avui, sinó el 23 d'octubre-, des d'aquest balcó va fer un discurs molt curt, i m'atreveixo a dir que molt bo perquè senzillament va dir el que havia de dir, i amb poques paraules: "Sóc aquí per treballar amb vosaltres per una Catalunya pròspera, democràtica i plena de llibertat", i "Ja sóc aquí". Primer punt. Segon punt: "Nosaltres hem de ser -va dir- l'avançada del benestar, de la prosperitat i la democràcia de tots els pobles d'Espanya". Penso que d'aquests dos objectius que ens va proposar el president Tarradellas, començarem per un. Es pot dir que hi ha hagut per part de Catalunya una contribució lleial i solidària amb Espanya molt important. Tan important que si no s'hagués dut a terme, probablement, la transició hauria fracassat. Tan important com això. Aquesta contribució molt lleial i solidària es va fer en nom de moltes coses, dels drets històrics i tot el que vulguin, però també en nom d'aquesta contribució molt lleial i solidària Catalunya ha demanat sempre, primer, possibilitat de desplegament ple, d'eclosió, de maduració, de plena expansió del que són les seves potencialitats, i allò que són els seus objectius com a país. Segon, reconeixement d'aquesta realitat diferenciada, que ve de moltes coses. També del que dèiem "el 115 president". Tercer, reconeixement de la seva realitat política. I, òbviament, sobre aquesta base poder dur a terme un important, molt important -i val a dir que s'ha dut però encara ho hem de fer més- progrés econòmic i social.

És bo preguntar-nos ara -recollint novament aquells dos objectius que ens va proposar el president Tarradellas- com ha anat tot això en aquest sentit.

I per acabar vull dir-los el següent. Ja els he dit que no volia insistir gaire en els temes que avui podien ser objecte de discussió sobre com han anat les coses. S'ha dit, i és veritat, i jo mateix ho he fet, una frase que deu ser de molta gent, però en tot cas també és meva: "Mai, des de 1714, no havíem tingut tant durant tant de temps". Això és veritat, i no treu tot el que he insinuat i que alguns han dit d'una manera més clara. Però, voldria insistir -avui que és dia de festa-, en una cosa que si el president Tarradellas fos aquí ens recordaria, i que ve del fet que el president Tarradellas era un home exigent. Ho era amb els altres, però sobretot amb els seus. Nosaltres tenim les eines que tenim, que no són les que voldríem tenir i que seguirem reivindicant, però el president Tarradellas ens diria que mentrestant nosaltres hem d'utilitzar a fons i bé aquestes eines i amb

un gran esperit d'exigència personal i col·lectiva. Amb un gran esperit de comprendre que finalment el destí dels pobles, el seu progrés depèn de moltes coses externes, depèn dels altres, però sobretot depèn d'ells mateixos.

Senyores i senyors, Molt Honorable President, estic segur que som tots conscients del que és l'esperit d'aquest dia d'avui basat en aquest esperit d'exigència, en l'esperit de continuïtat i en allò que volia el president Tarradellas; una Catalunya pròspera i democràtica, però hi afegia sempre -ell, que era un home que venia de la falç i de la revista L'Intransigent, etc.- que volia, evidentment, una llibertat per a Catalunya que permetés el seu desenvolupament ple, total, absolut i joiós, per dir-ho així. És això el que volia.

Moltes gràcies.

.